

TÜRK HUKUKUNDA AİLE ADI (EŞLERİN VE ÇOCUKLARIN SOYADI)

Yrd. Doç. Dr. M. Beşir ACABEY*

Öz

Türk hukukunda eşlerin ve çocukların soyadı konusu son yıllarda yargı kararlarını oldukça meşgul etmektedir. Eşlerin ve çocukların soyadına ilişkin mevcut düzenlemeler ulusal ve uluslararası pek çok mahkeme kararına konu olmuş ve bu kararlarla birlikte bir takım önemli gelişmeler ortaya çıkmıştır.

Öncelikle mevcut düzenlemelere göre, evlenen kadın kocasının soyadını almak zorundadır. Ancak eğer isterse kadın evlenmeden önceki soyadını kocasının soyadı önünde kullanabilir. Ne var ki, bu düzenlemenin eşler arasında eşitsizlik meydana getirdiği çeşitli ulusal ve uluslararası mahkeme kararlarıyla ortaya konmuştur. Yargıtay da bu gelişmeler üzerine evli kadınların, tek başına bekârlık soyadlarını kullanmalarını artık mümkün görmektedir.

Yine çocuğun soyadı konusunda Anayasa Mahkemesinin önemli kararları bulunmaktadır. Bunlardan en yeni olanı, boşanan kadının velayeti altındaki çocuğuna kendi soyadını verebilmesine ilişkindir.

Bu çalışmada, Türkiye'deki eşlerin ve çocukların soyadlarına ilişkin mevcut durum incelenerek eşitlik ilkesi kapsamında değerlendirme yapılacak ve çeşitli ülkelerin düzenlemelerine yer verilecektir. Nihayet çalışmamız, olması gereken hukuka ilişkin teklifimizi de içeren bölümle sona erecektir.

---

* Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Anahtar Kelimeler

Aile Adı, Kadının Evlilik Soyadı, Çocuğun Soyadı, Kadın-Erkek Eşitliği

**FAMILY NAME IN TURKISH LAW
(SOURCES AND CHILDREN'S SURNAME)****Abstract**

In Turkish law, the surnames of spouses and children have been very occupied the agenda of judicial decisions in recent years. The current regulations on surnames of spouses and childrens have been the subject of many national and international court decisions, and significant developments have emerged with these decisions.

Firstly, according to current regulations, married women must take her husband's surname after the official marriage. If she wants, she can register her maiden name in front of her husband's surname. However in various national and international court decisions, it is stated that, this is gender discrimination. The Supreme Court of Appeals now considers married women to use their maiden names alone on these developments.

Again, the Constitutional Court has significant decisions regarding the surname of the child. The latest of these relates to the fact that the surname of a divorced woman can be given her surname to the child under her custody.

In this study, current situation regarding surnames of spouses and children in Turkey will be examined, evaluated in scope of equality and regulations in different countries will be mentioned. Finally, our study will conclude a section with our proposal de lege ferenda.

Keywords

Family Name, The Marital Surname of Women, Surname of The Child, Gender Equality

GİRİŞ

Hukukumuzda Türk Medeni Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra soyadı konusunda birçok gelişme yaşandı. Önce evli kadının soyadı konusunda, ilk olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Ünal-Tekeli davasında TMK.m.187 hükmünü, AIHS'ne aykırı bulup, ülkemizi mahkûm etti. Bu karardan sonra, bu konuda birden fazla kanun değişikliği tasarısı ve teklifi hazırlanmasına rağmen, bunlar TBMM'nin gündemine gelmedi ve bu hüküm yürürlükte kalmaya devam etti. AIHM'nin bu kararını dayanak alarak idareye yapılan başvurular ve mahkemelerde açılan davalar reddedildi, yerel mahkemelerin verdiği olumlu kararlar da uzun yıllar Yargıtay tarafından bozuldu ve TMK.m.187 uygulamasına devam edildi.

Fakat hukukumuzda Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkının girmesiyle, Anayasa Mahkemesine yapılan buna ilişkin başvurularda, AYM ihlal kararları vermeye başladı. Buna rağmen Yargıtay uygulaması 30 Eylül 2015 Eylül tarihine kadar aynen devam etti. Ancak bu tarihte HGK verdiği bir kararla, Anayasa Mahkemesinin görüşünü benimsedikten sonra, evli kadınların, tek başına bekârlık soyadlarını kullanmalarının önü açılmış oldu.

Çocukların soyadı konusunda da önemli gelişmeler yaşandı. Yine Anayasa Mahkemesi 2009 yılında, TMK.m.321 ile ilgili önüne gelen bir olayda; bu hükmün, evlilik dışı çocukların annelerinin soyadını taşıyacağını öngören kısmını Anayasaya aykırı bularak iptal etti. Ancak bu iptal hükmünden sonra yasama organı bir düzenleme yapmadığı için, bu alanda bir boşluk ortaya çıkmıştır.

Anayasa Mahkemesi'nin soyadı konusunda verdiği kararlar bununla sınırlı kalmadı. Mahkeme, defî yoluyla önüne gelen bir olayda, boşanan kadının velayeti altındaki çocuğuna soyadını verememesine engel olarak gördüğü ve eşitlik ilkesine aykırı bulduğu 1934 tarihli Soyadı Kanununun 4. Maddesini, 2011'de verdiği kararla iptal etti. Fakat Yargıtay, iptal edilen hükmün zaten miadını tamamlamış bir hüküm olduğu, bu hükmün iptal edilmiş olmasının, boşanan kadının velayeti altındaki çocuğunun soyadını değiştirme hakkı vermediği gerekçesiyle yapılan başvuruların reddedilmesi gerektiğine hükmetti. Bu uygulamaya karşı da Anayasa Mahkemesine bireysel başvurular yapıldı ve Anayasa Mahkemesi 2015 yılı Mayıs ayından itibaren, bireysel başvuru üzerine verdiği kararlarda, bu uygulamanın da hak

ihlali teşkil ettiğine hükmetti. Lakin bu kararlara rağmen, Yargıtay uygulaması eskiden olduğu gibi devam etmektedir.

Görüldüğü üzere hem evli kadının soyadı, hem de çocukların soyadı konusunda, uygulamada tam bir karmaşa vardır ve devam etmektedir. Yasa koyucunun bir an önce inisiyatifi ele alarak, bu konuda tutarlı, eşitlik ilkesiyle çelişmeyen ve bütün ilgilerin menfaatini gözeten düzenleme yapması ivedi bir zorunluluktur.

Bizde bu makalemizde, yasa koyucuya düzenleme yaparken faydalı olabileceğini düşünerek mütevazı bir katkı sunmak istedik. Şimdi ilk olarak, ülkemizdeki hukuki durumun nasıl olduğunu biraz daha ayrıntılı irdeleyelim. Çalışmamız sonuç ve olması gereken hukuka ilişkin öneri bölümüyle sona erecektir.

Ş1. YÜRÜRLÜKTEKİ HUKUK YÖNÜNDEN EVLİ KADININ SOYADI VE ÇOCUKLARIN SOYADI

I. EVLİ KADININ SOYADI

Türk Medeni Kanununun m.187 hükmüne göre; “*Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır; ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir. Daha önce iki soyadı kullanan kadın, bu haktan sadece bir soyadı için yararlanabilir.*”

Bu düzenleme, hukukumuzda 743 sayılı eski Medeni Kanun döneminde 14.5.1997 tarih ve 4248 sayılı kanunla (RG. T. 22.05.1997, S. 22996), eski Medeni Kanunumuzun 153. maddesinde yapılan değişiklikle girmiştir¹.

AİHM. 2004 yılında Ünal Tekeli- Türkiye Davasında bu düzenlemenin (TMK.m.187 hükmünün) AİHS ne aykırı olduğu sonucuna varmıştır. Anayasa Mahkemesi ise 29.9.1998 tarih ve 61/59 sayılı kararıyla (RG. T. 15.11.2002, S. 24937) bu düzenlemeyi Anayasaya aykırı bulmamıştı². Ancak

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Abik**, Yıldız: Kadının Soyadı ve Buna Bağlı Olarak Çocuğun Soyadı, Ankara-2005, s. 77 vd.

² Bu kararlar hakkında ayrıntılı bilgi ve değerlendirme için bkz. **Abik**, s. 102 vd.; Ayrıca bkz. **Ayan**, Serkan: Anayasa Mahkemesi Kararları ve Çocuklar ile Kadının Soyadına

Anayasa Mahkemesi 2013 yılında bireysel başvuru yoluyla ilk olarak önüne gelen bir olayda, bu sefer başvurucunun hak ihlaline uğradığı sonucuna varmış (bkz. AYMK. Başvuru N.2013/2187, Karar T. 19.12.2013; RG. T. 7.1.2014, S. 28875)³; daha sonraki başvurularda da bu yönde kararlar vermiştir (örneğin, Başvuru N. 2013/4439, Karar T. 6/3/2014; Resmi G. T. 25/4/2014, S. 28982 ve Başvuru N. 2014/5836, Karar T. 16/4/2015; Resmi G. T. 11/7/ 2015, S. 29413)⁴.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesinin anılan bu kararlarına rağmen; uygulamada evli kadınların, tek başına bekârlık soyadını kullanmaya yönelik talepleri, nüfus müdürlükleri ve Yargıtay Daireleri (2. HD ve 18. HD) kararlarıyla ret edilegelmiş; fakat nihayet Hukuk Genel Kurulunun 2015 yılında çok yerinde ve isabetli gerekçelerle verdiği karardan sonra, Yargıtay Daireleri de, HGK kararı doğrultusunda kararlar vermeye başlamıştır. Sözü geçen HGK'nun (E. 2014/2-889, K. 2015/2011, T. 30.9.2015) gerekçesinde, Anayasamızın 90. maddesi ve taraf olduğumuz Uluslararası Sözleşmeler dayanak alınmış; insan haklarına ilişkin bir sözleşme hükmü ile iç hukuk kuralı çatıştığında, sözleşme hükmünün esas alınması gerektiği isabetli olarak vurgulanmıştır⁵.

II. ÇOCUKLARIN SOYADI

Çocukların soyadını düzenleyen TMK.m. 321 hükmü şu şekildeydi. “Çocuk, ana ve baba evli ise ailenin; evli değilse ananın soyadını taşır. Ancak, ana önceki evliliğinden dolayı çifte soyadı taşıyorsa çocuk onun bekârlık soyadını taşır.” Bu hüküm, Anayasaya aykırılık iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinin önüne defî yoluyla gelmiş, Yüksek Mahkeme ana ve babanın evli olması durumunda, çocuğun aile adını taşımasını öngören kısmını Anayasaya aykırı görmemiş; fakat ana babanın evli olmadığı durumda ananın soyadını taşıyacağını öngören (evli değilse ananın) kısmını Anayasaya aykırı

İlişkin Değişiklik Tasarısı Taslağı Işığında Soyadının İlk Kez Edinilmesi, Kendiliğinden Değişmesi ve Değiştirilmesi, Gazi Üni. HFD, C. XVI, Y. 2012, S. 4, s. 41-42.

³ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>; erişim, 1.3.2017.

⁴ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>; erişim, 1.3.2017.

⁵ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2014-2-889.htm&kw=evli+kadın+soyadı+#fm>; erişim 28.2.2017.

bularak iptal etmiştir. (AYMK. T. 2.7.2009, E. 2005/114; K. 2009/105)⁶. Anayasanın bu İptal Kararı iki yönden eleştirilmiştir. İlk olarak; iptal edilen Medeni Kanun düzenlemesinin, 25.04.2006 tarih ve 5490 sayılı “Nüfus Hizmetleri Kanunu”⁷nun m.28/f.4 hükmüyle zaten örtülü olarak yürürlükten kaldırılmış olduğudur⁸. İkinci olarak da; Anayasa Mahkemesinin, çocuğun annesinin soyadını taşıyıp, babasının soyadını taşıyamamasının çocuk yararına aykırı olduğu varsayımından hareket ettiğini, bu varsayımın doğru olmadığını, nitekim birçok ülkedeki düzenlemede, evlilik dışında doğan çocuğun annesinin soyadını alacağına ilişkin düzenlemelerin bulunduğunu, bu nedenle bu kabulden yola çıkarak hükmün iptal edilmesinin isabetli olmadığı vurgulanmıştır⁹.

Diğer yandan yine Anayasa Mahkemesi, 1934 tarihli Soyadı Kanununun 4. maddesini de iptal ederek boşanmadan sonra velayet kendisine tevdi edilmiş annenin, kendi soyadını çocuğa verebilmesinin yolunu açmıştır (AYMK. E. 2010/119; K. 2011/165, T. 8.12.2011; RG. 14.02.2012). Buna rağmen Yargıtay uygulamasında çocukların soyadının bu şekilde değiştirilmesi, çocuk yararına aykırı görülmekte ve boşanan anneler tarafından açılan davalarda, yerel mahkemelerce verilen kabul kararları ve direnme kararları bozulmaktadır (örneğin; Y.HGK. E. 2013/18-1755, K. 2015/1039, T. 13.3.2015)¹⁰.

Anayasa Mahkemesi 2015 yılı Mayıs ayından itibaren, bireysel başvuru üzerine verdiği kararlarda da, boşanan ve çocuğunun velayeti kendisine verilmiş olan annelerin, çocuğuna kendi soyadını vermek üzere yaptığı başvuru ve açtığı davaların reddedilmesi şeklindeki uygulamanın “hak ihlali” olduğu yönünde kararlar vermiş (örneğin; AYMK. Başvuru N. 2013/9047, Karar T. 7.5.2015; RG. T. 25.6.2016, S. 29397; AYMK. Başvuru N. 2013/

⁶ RG. T. 7.10.2009, S. 27369.

⁷ RG. T. 29.04.2006, S. 26153.

⁸ Bu yönüyle düzenlemenin, kanun yapma tekniğindeki özen eksikliğini ortaya koyduğu eleştirisi için bkz. **Akkayan-Yıldırım**, Ayça: “Evlilik Dışı Çocuğun Soyadı ve 02.07.2009 Tarih 2005/114 E. 2009/105 K. Sayılı Anayasa Mahkemesi Kararının Bu Bağlamda Değerlendirilmesi” (Prof. Dr. Rona SEROZAN’a Armağan, C. I, İstanbul 2010, s. 69-89).

⁹ **Ayan**, s. 27 vd.

¹⁰ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2013-18-1755.htm&kw=boşanan+kadın+velayet+çocuğun+soyadı+#fm>; erişim, 28.2.2017.

7979, T. 11.11.2015; RG. T.24.12.2015, S. 29572)¹¹ olmasına rağmen; Yargıtay uygulamasında bir değişiklik olmamıştır.

Son olarak Yargıtay, 19.6.2015 tarihinde verdiği (E. 2013/18-2352, K. 2015/1710 sayılı) Hukuk Genel Kurulu Kararında¹² da, 18.HD.'nin bu konuda verdiği kararlardaki gerekçeleri benimseyerek, bu uygulamayı sürdürmüştür. Bu Kararlarda benimsenen görüş, şu gerekçelere dayandırılmıştır. “2525 sayılı Kanunun 4. maddesindeki düzenlemenin, Yasanın genel gerekçesinden de anlaşılacağı gibi, ilk defa soyadı alınması ile ilgili bulunduğu ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 321. maddesindeki hüküm karşısında bu kuralın günümüzde sadece bazı istisnai durumlarda uygulanabilmesi söz konusudur... İptal kararına konu olan Yasa maddesi, kabul edildiği 21.06.1934 tarihinin koşullarına göre misyonunu tamamlamış bulunmaktadır... bununla birlikte 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 321. maddesi, Anayasa Mahkemesinin incelemesinden geçmiş olup “çocuk, ana ve baba evli ise ailenin” soyadını taşıyacağı hükmünün Anayasaya aykırı olmadığına karar verilmiştir...bir çocuğa soyadı verilmesi için o çocuğun doğum tarihinde anası ile babasının evli olup olmadığına bakılması gerekir. Doğum tarihinde ana ve baba evli ise çocuk ailenin diğer bir anlatımla babanın soyadını alacaktır. Çocuğun soyadı bu surette belirlendikten sonra, onun soyadını velayet hakkına veya başka nedenlere dayanarak değiştirmek Türk Medeni Kanununun 321. maddesindeki düzenleme karşısında mümkün değildir. ... Evliliğin sonradan boşanma gibi nedenlerle ortadan kalkması halinde velayet hakkının anaya verilmiş olması çocuğun soyadının değiştirilmesi için haklı bir neden sayılmaz... Sonradan gelişen sebeplerden dolayı çocuğun yararı açısından velayetin babaya yeniden verilmesi halinde bu kez baba velayet hakkına dayanarak tekrar çocuğun soyadını değiştirmek isteyecektir. Mademki velayet kimde ise çocuk onun soyadını taşıyacak o halde baba da bu haktan mahrum edilemez. Böyle bir uygulamanın nüfus kütüklerindeki kaydın güvenilirliği ve istikrarı zedeleyeceği gibi asıl bu gibi uygulamalar çocuğun ruh hali üzerinde çok derin ve etkili travma yaratacaktır. Yargı mercileri bu durumu gözeterik ana ile babanın ya da ailelerin çocuk üzerin-

¹¹ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>; erişim, 1.3.2017.

¹² <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2013-18-2352.htm&kw=evli+kadının+soyadını+#fm> ; erişim 28.2.2017.

den inatlaşarak onun yararlarını hiçe sayıp, hukuken oluşmuş statüleri gerçek dışı ve yapay sebeplerle değiştirmeye çalışmalarına izin vermemeleri, söz konusu istemlerine alet olmamaları gerekir...”. Yine Yargıtay 18.HD. (ulaşabildiğimiz) son kararında da (E. 2016/9861, K. 2016/10849, T. 29.9.2016) aynı gerekçelerle bu görüşünü sürdürmüştür¹³.

Biz de Yargıtay’ın bu gerekçede ortaya koyduğu görüşüne katılmakla birlikte, çocuğun soyadının değişmesi için, mutlaka ergin olduktan sonra bizzat açacağı bir davayı aramasını doğru bulmuyoruz. Her ne kadar (geniş anlamda) isim değişikliği talebi kişiye sıkı şekilde bağlı bir hak olmasına rağmen, ayırık hallerde yasal temsilci tarafından, tam ehliyesiz adına kullanılabilir. Eğer haklı neden varsa (örneğin velayet annede olmasına rağmen, anne ile çocuğun soyadlarının farkı olması nedeniyle önemli zorluklar yaşanıyorsa), çocuk henüz ergin olmadan da, (annenin çocuk adına açacağı dava yoluyla) soyadının TMK.m.27 ye göre değiştirilmesi mümkün görülmelidir. Çocuk ergin olmamakla birlikte, ayırt etme gücüne sahipse, davayı bizzat açacaktır (TMK.m.16).

Lakin de lege lata yönünden savunduğumuz bu çözüm, yasa koyucunun en kısa sürede yasal değişikliğe gitmesi ve eşlerin soyadları ile birlikte, bütün tarafların menfaatleri gözetilerek bir düzenleme getirmesi gerekliliğini ortadan kaldırmamaktadır.

§2. İSVİÇRE HUKUKUNDA EŞLERİN VE ÇOCUKLARIN AİLE ADI (SOYADI)

I. EŞLERİN SOYADI

İsviçre Hukukunda 1 Ocak 2013 yılına kadar geçerli olan kurallara göre; eşlerin soyadına ilişkin düzenleme, bir farkla Medeni Kanunumuzda şu anda yürürlükte bulunan düzenlemeye benzemektedir. İsviçre Medeni Kanunun (ZGB) eski m. 160/f.1 hükmüne göre; erkeğin soyadı, aile adı olarak kabul edilmişti.

¹³ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=18hd-2016-9861.htm&kw=velayet+çocuğun+soyadını+değiştirme#fm>; erişim, 1.3.2017.

Ancak haklı sebeple isim değişikliğini düzenleyen ve Türk Medeni Kanununun 27. maddesini karşılayan, İsviçre Medeni Kanununun 30 maddesinin, bizim kanunumuza alınmamış olan 2. fıkrası hükmüne göre; eşler, evlenmeden önce, yerleşim yerlerinin bulunduğu Kantonun Hükümetine, birlikte dilekçe vermek suretiyle, evlenmenin akdedilmesiyle birlikte, kadının soyadını kullanmak istediklerini bildirebilme olanağına sahiptirler. Fakat bu izni alabilmek için, dilekçelerinde “dikkate değer bir sebep” göstermek zorundadırlar. Şu kadarki uygulamada, yasal değişiklik yapılana kadar çiftlerin dilekçelerinde gösterdikleri her türü sebep uygun bulunarak, hiçbir başvuru geri çevrilmiş değildir¹⁴.

İsviçre Medeni Kanununun aile adını (eşlerin soyadını) düzenleyen eski 160. maddesinin 2.fıkrasına göre; aile adı olarak erkeğin soyadı kullanılacaksa, kadın, nüfus memuruna yapacağı başvuruyla şimdiye kadar kullandığı soyadını, aile soyadının önüne ekletme olanağına da sahiptir. Kadın evlendiğinde zaten bu şekilde iki soyadına sahipse; bu ikinci evliliğinde, aile adının önüne sadece ilk soyadını (yani kızlık soyadını) ekletebiliyordu (m.160/f.3).

Eşler, aile adı olarak 30. maddeye göre kadının soyadını kullanmakta iseler, erkeğin de bu şekilde kendi soyadını, aile adının önüne ekleme talebi, İsviçre Federal Mahkemesi tarafından reddedilmiş; fakat Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 1994 yılında verdiği bir kararda, düzenlemeyi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 14. ve 8. maddelerine aykırı bulmuştur. Bunun üzerine aynı yıl Nüfus İşleri Yönetmeliği değiştirilerek, bu durumda erkeğe de aynı hak tanınmış¹⁵; fakat bu yönde değişiklik öngören bir yasa teklifi, 2001 yılında Meclis Komisyonunda reddedilmişti¹⁶.

İsviçre’de soyadı konusunda önemli değişiklik getiren yeni düzenlemeler, 30.09.2011 tarihinde kabul edilen bir kanunla gerçekleşmiştir. 1 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe giren bu değişiklikle, ZGB yeni Art. 160 şu şekilde düzenlenmiştir¹⁷: “Her eş, kendi soyadını muhafaza eder. - Fakat nişanlılar, nüfus memurluğuna başvurarak, kadının veya erkeğin bekârlık soyadının aile soyadı olarak kullanılacağını istediklerini bildirebilirler. Nişanlılar

¹⁴ Abik, s. 144 vd. ; Ayan, s. 43-44.

¹⁵ Abik, s. 148 vd.; Ayan, s. 44-45.

¹⁶ Abik, s. 148 vd.

¹⁷ Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bkz. Ayan, s. 45-46.

kendi soyadlarını muhafaza edeceklerse, çocuklarının hangi nişanlının bekârlık soyadını taşıyacağını tespit ederler. Haklı sebeplerin varlığı halinde, nüfus memurluğu, nişanlıları bu yükümlükten muaf tutabilir”.

II. ÇOCUKLARIN SOYADI

İsviçre’de 30.09.2011 tarihinde kabul edilen ve 1 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe değişikliğe sadece eşlerin soyadı yönünden değişiklik yapılmamış; çocukların soyadı konusunda da değişiklik yapılmıştır. Şimdi bu değişiklikten önce ve değişiklikten sonraki yasal düzenlemelere bakalım.

A. 2013 Değişikliğinden Önce

İsviçre hukukunda yapılan son değişiklikten önce, çocukların soyadı ZGB. eski Art.270 hükmünde düzenlenmiş olup; bizim TMK.m. 321 hükmüne kaynaklık etmişti. Düzenlemede çocuğun anne babasının evli olup olmamasına göre, çocuğun soyayı, şu şekilde düzenlenmişti:

1. Anne-Baba Evli İseler

Anne-baba evli iseler, çocuklar da soyadı olarak eşlerin ortak aile adını (soyadı) alır (ZGB. eski Art.270/f.1).

2. Anne-Baba Evli Değilse

Anne-baba evli değilse, bir başka deyişle çocuk evlilik dışında doğmuşsa, çocuk annenin soyadını taşır. Anne iki soyadına sahipse, çocuk bunlardan ilkinin, yani annenin kızlık soyadını alır (ZGB. eski Art.270/f.2).

B. 2013 Değişikliğinden Sonra

Sözü geçen değişiklikten sonra da çocukların soyadı konusu, anne-babalarının evli olup, olmamasına göre düzenlenmiş; fakat değişiklikten önce tek bir maddede düzenlenmişken; değişiklikten sonra 270a ve 270b maddeleri eklenerek, anne-babanın evli olmaması durumu ve çocuk belli bir yaştaysa onun rızasının alınması bu ek maddelerde düzenlenmiştir. Şimdi bu yeni düzenlemeye bakalım.

1. Anne-Baba Evli İseler

1 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe giren değişiklikle, ZGB yeni Art. 270 şu şekilde düzenlenmiştir: “Ana-baba birbiriyle evliyse ve farklı soyadlarını taşıyorlarsa çocuk, ana-babanın ortak çocuklar için evlilik sırasında belirledikleri içlerinden birinin bekârlık soyadını alır. - Ana-baba, ilk çocuğun doğumundan itibaren bir yıl içinde, birlikte başvurarak çocuğun diğer eşin bekârlık soyadını taşımasını isteyebilirler. - Ana-baba ortak soyadı kullanıyorlarsa, çocuklar bu soyadını alır”¹⁸.

2. Anne-Baba Evli Değilse

1 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe giren değişiklikle, ZGB yeni Art. 270a şu şekildedir: “Ana-baba birbiriyle evli değilse, çocuk annesinin bekârlık soyadını alır. - Vesayet makamı, velayeti ana-babaya birlikte vermişse, bunlar nüfus memurluğuna bir yıl içinde, çocuğun babanın bekârlık soyadını taşıyacağını bildirebilirler. -Velayetin sadece babaya bırakılması halinde, baba aynı açıklamayı yapabilir”.

ZGB yeni Art. 270b ise şu şekildedir: “Çocuk onikinci yaşını doldurmuşsa, onun soyadı, ancak buna rıza vermesiyle değişebilir”¹⁹.

§ 3. ALMAN HUKUKUNDA EŞLERİN VE ÇOCUKLARIN AİLE ADI (SOYADI)

I. EŞLERİN SOYADI

Alman Hukuku’nda, eşlerin soyadı konusundaki düzenlemeyi, Alman Anayasa Mahkemesinin 5.3.1991 tarihinde verdiği karar ile Anayasadaki eşitlik ilkesine aykırı bulmasından sonra; bu konuda 16.12.1993 tarihine Alman Medeni Kanunu’nun buna ilişkin 1355’in maddesinde değişiklik yapılmış ve bu değişiklik 1.4.1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Sözü geçen yasal değişikliğe göre; yine eskiden olduğu gibi, eşlerin ortak bir soyadı (aile adı) kullanmaları gerektiği belirtilmiştir. Aile adı olarak, eşlerden birinin soyadı seçilmelidir. Fakat eşler, mutlaka ortak bir aile adı (soyadı) seçme konusunda zorlanmıştır. Eğer eşler, aile soyadı olarak bir

¹⁸ Daha ayrıntılı bilgi için bkz. **Ayan**, s. 32-33.

¹⁹ **Ayan**, s. 34 vd.

soyadı belirlememişlerse, her biri evlenme anında kullandığı soyadını, evlenmeden sonra da kullanmaya devam eder (BGB n.F. § 1355/Abs.1, 2).

Eşler evlenme anında ortak bir soyadı seçebilecekleri gibi, resmi şekilde onaylanmış olması koşuluyla daha sonra da bu seçimi yapabilirler (BGB n.F. § 1355/Abs.3). Eşler aile adı olarak ortak bir soyadı seçmişlerse; aile adı olarak kendi soyadı seçilmemiş olan eş, aile adının önüne veya arkasına kendi soyadını eklemeye hakkına sahiptir. Eklenerek olan soyadı, bu eşin doğduğunda iktisap ettiği soyadı olabileceği gibi, aile soyadı belirlendiği anda kullandığı soyadı (örneğin önceki evliliğinde kullandığı soyadı) da olabilir. Fakat eşin kullandığı soyadı, birden fazla soyadından oluşuyorsa, bunlardan sadece birini aile soyadına eklemek hakkına sahiptir (BGB n.F. § 1355/Abs.4)²⁰.

Çek Cumhuriyeti'nde, Alman Hukukundaki düzenlemeye benzer bir düzenleme yer almaktadır. İsveç'te ise eşlerden her biri, diğer eşin soyadını alma hakkına sahiptir. Fakat burada da çok az sayıda erkek, kadının soyadını seçmektedir. Bunun da ötesinde, sadece büyük şehirde yaşayan kadınlar kendi soyadlarını kullanmakta; küçük şehirlerde ve taşrada bu durum hemen hemen hiç görülmemektedir. Japonya'da ki eşlerin soyadına ilişkin hukuki düzenleme de, İsveç'teki düzenlemeye benzemektedir²¹.

II. ÇOCUKLARIN SOYADI

Alman Hukukunda, çocukların soyadı konusunda değişiklik 16.12.1997 tarihinde çıkartılan bir yasayla olmuştur. Değişiklikten sonraki hukuki durum kısaca şöyledir:

A. Anne-Baba Ortak Bir Aile Adı (Soyadı) Seçmişlerse

Eğer anne - baba evliyse ve ortak bir soyadı kullanıyorlarsa, bir başka deyişle, evli olan anne-baba aile soyadı olarak bir soyadı belirlemişlerse, bunların müşterek çocukları da bu soyadını alır (BGB n.F. § 1616).

²⁰ Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bkz. **Schwab**, Dieter: Familienrecht, 9. Auflage, München-1999, s. 93-97; **Schlüter**, Wilfried: BGB-Familienrecht, 9. völlig neubearbeitete Auflage, Heidelberg-2001, s. 28-30.

²¹ **Schwab**, s. 93 vd.; **Schlüter**, s. 28 vd.

B. Anne-Babanın Ortak Bir Aile Adı (Soyadı) Yok Fakat Ortak Velayet Hakkına Sahipse

Bu durum üç halde ortaya çıkabilir a) Anne-baba evli fakat her biri kendi soyadını kullanıyor; b) Anne-baba boşanmış fakat mahkemece ortak velayete hükmedilmiştir; c) Çocuk evlilik dışında doğmuş (anne-baba sonradan da evlenmemiş) fakat mahkeme ortak velayete hükmetmiş.

Bu olasılıkta; çocuğun, anne- babadan hangisinin soyadını kullanacağı konusunda, anne-babanın anlaşarak, bunu nüfus memuruna bildirmeleri gerekir. Bu konudaki anlaşma, doğumun bildirilmesinden sonra gerçekleşmişse; beyanın noterde resmi şekilde yapılması zorunludur. Anne-babanın bu konuda yaptıkları anlaşma, doğacak diğer çocuklar yönünden de geçerlidir (BGB n.F.§ 1617/Abs.1).

Eğer anne ile baba, çocuğun taşıyacağı soyadını, doğumdan itibaren bir ay içinde belirlemezlerse; mahkeme, bu konuda karar verme yetkisini eşlerden birine verir. Kendisine bu yetki verilen anne veya baba, çocukların taşıyacağı soyadı olarak kendi soyadını belirleyebileceği gibi, diğer tarafın soyadını da belirleyebilir. Mahkeme, belirleme yetkisi verilen anne veya babaya, bu yetkinin kullanılacağı azami bir süre verebilir. Bu süre içinde yetki kullanılmazsa; çocuk, belirleme yetkisine sahip olan anne ya da babanın soyadını yasa gereği iktisap eder (BGB n.F.§ 1617/Abs.2)²².

C. Anne-Babanın Ortak Bir Aile Adı (Soyadı) Yok ve Ortak Velayet Hakkına Da Sahip Değilse

Bu olasılıkta çocuk, velayet hakkına sahip olan anne ya da babanın soyadını iktisap eder (BGB n.F.§ 1617a/Abs.1).

Ancak evlilik dışı doğan çocuğun velayet hakkına tek başına sahip olan anne ya da baba, nüfus memuruna yapacağı resmi şekilde bir beyanla, çocuğa, velayet hakkına sahip olmayan diğer anne ya da babanın soyadının verilmesini sağlayabilir. Fakat bunun için diğer anne ya da babanın ve çocuk

²² Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Schwab, s. 238 vd.; Schlüter, s. 210-214; Bäuml/Bienwald/Häußermann/Hoffmann/Maurer/Meyer-Stolte/Rogner/Sonnenfeld/Wax, FamRefK-, s. 240 vd.

beş yaşından büyükse onun onayının alınması gerekir. Bu onayların da resmi şekilde açıklanması gerekir (BGB n.F.§ 1617a/Abs.2).

Çocuk bir soyadına sahipken, anne-baba, sonradan birlikte velayet hakkına sahip olursa; birlikte velayet hakkının (gemeinsames Sorgerecht) tesis edilmesinden itibaren üç ay içinde, anne ve baba, çocuğun taşıyacağı soyadını yeniden belirleyebilirler (BGB n.F.§ 1617b/Abs.1)²³.

§ 4. HOLLANDA HUKUKUNDA EŞLERİN VE ÇOCUKLARIN AİLE ADI (SOYADI)

I. EŞLERİN SOYADI

Hollanda Hukukunda evli olan kadın ile erkek, ortak bir aile adı (soyadı) taşımak zorunda değildir. Her bir eş evlenmeden önce sahip olduğu soyadını kullanmaya devam edebilir. Ancak eskiden beri kadına, kocasının veya evlilik sona ermişse eski kocasının soyadını tek başına ya da kendi soyadının önüne eklemek suretiyle kullanabilme hakkı tanınmıştı. Buna göre kadın, üç imkana sahiptir: Dilerse sadece evlenmeden önce sahip olduğu kendi soyadını veya dilerse sadece kocasının soyadını ya da dilerse kocasının soyadını kendi soyadının önüne eklemek suretiyle hem kendi soyadını hem de kocasının soyadını birlikte kullanma olanağına sahiptir.

1.1.1998 tarihinde yürürlüğe giren değişikliklerle aynı olanak erkeğe de tanındı. Buna göre erkek de dilerse sadece kendi soyadını veya sadece karısının soyadını ya da her ikisini birlikte kullanabilir. Ayrıca değişiklikten sonra, çifte soyadı kullanıldığı durumlarda eşler, soyadların sırasını da diledikleri gibi belirleyebilirler. Yani çifte soyadı kullanan eş, eşinin soyadını, kendi soyadının önüne ya da arkasına ekleyebilir. Değişiklikten önce oldu-

²³ Daha ayrıntılı bilgi için bkz. **Bäumel/Bienwald/Häußermann/Hoffmann/Maurer/Meyer-Stolte/Rogner/Sonnenfeld/Wax**, FamRefK-, s. 240 vd.; **Schwab**, s. 238 vd.; **Schlüter**, s. 210- 214; bu konudaki tartışmalar için bkz. **Wacke**, Andreas: Das neue Recht von Ehe und Kindesnamen, Das Standesamt 1994/7, s. 209 vd.; **Moritz**, Heinz Peter: Die Neuregelung des Namensrecht – Darstellung und Kritik- Zentralblatt für Jugendrecht, 1994/6, s. 262 vd.; **Lemke**, Michael: Namenrechtsreformgesetz, FuR 1990/2, s. 96-97; **Hauser**, Wolf: Die Familienname des nichteheliches Kindes – Ein geschichtlicher Rückblick, Das Standesamt 1992/10, s. 297 vd.

ğundan farklı olarak, eşinin soyadını, mutlaka kendi soyadından önce kullanmak zorunda değildir. Finlandiya'da da benzer bir düzeleme yer almaktadır²⁴.

II. ÇOCUKLARIN SOYADI

10.4.1997 tarihinde *İsim Hukukunda* değişiklik yapmaya yönelik olarak çıkartılan ve 1.1.1998 tarihinde yürürlüğe giren yasa, Çocuk Hukukunda da bazı değişiklikler yapılması sonucunu doğurmuştur. Sözü geçen bu *değişiklikten önce*; evlilik içi çocuklar gibi, soybağı düzeltilen çocuklar ve babaları tarafından tanınmış olan çocuklar da babalarının soyadını taşımaktaydılar. Sadece, evlilik dışı çocuklardan babaları tarafından tanınmamış olanlar, bir başka deyişle sadece anne yönünden soybağına sahip bulunanlar annelerinin soyadını taşıyabiliyorlardı. Gerçi Yüksek Mahkeme (Hoge Raad) yine yıllar önce bu kuralın kadın-erkek eşitliğine aykırı olduğuna karar vermiş, ancak bu kuralın yerine hangi kuralın konacağıın belirlenmesinin mahkemelerin yetkisi dışında olduğunu da belirtmişti. Sözü geçen yasal değişiklikle oluşan *yeni hukuki durumu*, şu şekilde özetlemek mümkündür²⁵:

A. Anne-Baba Evli İse veya Çocuk Doğduğunda Her İkiyle Soybağı Kurulmuşsa

Eğer anne-baba evliyse veya çocuk doğduğunda anne-babanın her ikisiyle de soybağı kurulmuşsa; çocuğun doğumu nüfusa bildirilinceye kadar anne ve babanın, çocuğun soyadı konusunda bir anlaşmaya varmaları gerekir. Çocuğa verilecek soyadı, anne ya da babanın soyadından biri olmalıdır. Bu seçim, esas itibariyle çiftin ilk çocuğunun doğumu esnasında yapılır, çünkü aynı çiftin bütün çocuklarının aynı soyadını taşımaları zorunludur. Doğumun nüfusa bildirilmesi, doğumdan itibaren üç gün içinde yapılmalıdır.

²⁴ **Weber**, Wolfgang: Niederlande, 123 Lieferung- abgeschlossen am 30.11.1995, in: Internationales Ehe- und Kindschaftsrecht, Herausgegeben von Alexander Bergmann/Murat Ferit/Dieter Henrich/Jürgen Rieck, Frankfurt am Main, s. 46-47; **de Groot**, Gerard-René: Entwicklungen im niederländischen Familienrecht, Das Standesamt, 1998/6, s. 167.

²⁵ **de Groot**, s. 165; **Weber**, s. 47.

Eğer bu süre içinde anne ve baba, çocuğun hangi soyadını taşıyacağı konusunda bir seçim yapmazlarsa çocuk, babanın soyadını taşır²⁶.

B. Anne-Baba Evli Değilse ve Çocuk Doğduğunda Sadece Anneyle Soybağı Kurulmuşsa

Şayet anne ile baba evli değilse ve çocuk sadece anne yönünden soybağına sahipse, eskiden olduğu gibi çocuk, annenin soyadını taşır. Eğer çocuk baba tarafından tanınmışsa, yine kural olarak çocuk, annenin soyadını taşımaya devam eder. Fakat tanıma işlemi yapılırken, tanıyan erkek ile çocuğun annesi, çocuğun, tanıyan erkeğin soyadını taşıyacağı konusunda birlikte beyanda bulunmaları durumunda çocuk, tanıyan erkeğin soyadını alır.

Aynı esas, çocuk ile babası arasında mahkeme kararıyla soybağı kurulduğu durumlarda da benimsenmiştir. Yani, çocuk ile babası arasında mahkeme kararıyla soybağı kurulmuş olsa bile, kural olarak çocuk, annenin soyadını taşır. Fakat eğer istisnai olarak, babalığın saptanmasına yönelik dava devam ederken, anne ve baba, çocuğun, babanın soyadını taşıması konusunda anlaşıp bu yönden beyanda bulunurlarsa, çocuk babanın soyadını alır. Bu husus babalığa ilişkin olan hükümde ayrıca belirtilir²⁷.

C. Çocuğun Ergin Olduktan Sonra Soyadını Değiştirebilmesi

Hollanda Hukuku'nda çocuklara, ergin olduktan itibaren üç yıl içinde, başvuruda bulunmak suretiyle, daha önce soyadını taşımadığı anne veya babasının soyadını alma hakkı da tanınmıştır. Görüldüğü üzere Hollanda Hukuku'nda, çocuğun soyadı ister anne-babanın anlaşması sonucunda belirlenmiş olsun, isterse anne-baba bir anlaşma yapmadıkları için yasa tarafından belirlensin, bu belirleme geçici bir karakter taşır ve çocuk, ergin olduktan itibaren 3 yıl içinde, bundan sonra kullanacağı soyadı olarak, daha önce soyadını kullanmadığı anne veya babasının soyadını seçebilir²⁸.

²⁶ de Groot, s. 166 ve dnp. 8.

²⁷ de Groot, s. 166-170.

²⁸ de Groot, s. 167.

§ 5. İSPANYOL HUKUKUNDA EŞLERİN VE ÇOCUKLARIN AİLE ADI (SOYADI)

I. EŞLERİN SOYADI

İspanyol Hukukunda evlilik, eşlerin soyadında bir değişikliğe yol açmamaktadır. Kadın ve erkek evlenmeden önce sahip oldukları soyadlarını, evlendikten sonra da kullanmaya devam ederler. Bir başka deyişle, İspanya’da evli çiftlerin hukuken ortak bir aile adı (soyadı) bulunmamaktadır. Sadece toplumsal bir gelenek olarak kadın, sosyal hayatta, kendi soyadı yanında, kocasının da soyadını kullanmaktadır²⁹. Yunanistan’da da benzer bir uygulama vardır.

II. ÇOCUKLARIN SOYADI

A. Anne-Baba Evli veya Her İkisi De Çocuğu Tanımışsa

Anne-baba evli ya da çocuk evlik dışında doğmuş fakat anne ve babanın her ikisi de çocuğu tanımışsa; çocuk baba ve annenin soyadlarını birlikte alır. Bu durumda babanın soyadı önce, annenin soyadı sonra yazılmak suretiyle çocuğun soyadı belirlenir. Fakat çocuk ergin olduktan sonra bu sıralamayı değiştirebilir³⁰.

B. Anne-Baba Evli Olmayıp Sadece Anne Çocuğu Tanımışsa

Şayet anne-baba evli değilse ve evlilik dışında doğan çocuğu sadece anne tanımışsa; çocuk sadece annenin soyadını taşır. Bu durumda çocuk annenin kullandığı her iki soyadını alır. Anne talepte bulunduğu takdirde, çocuğun soyadlarındaki sıralama değiştirilebilir³¹.

---

²⁹ **Lete del Rio**, Jose Manuel: Kindschaft nach dem spanischen bürgerlichen Gesetzbuch, In “Entwicklungen des europäischen Kindschaftsrechts”, (Herausgegeben von: Professor Dr. Dieter **Schwab**, Dieter **Henrich**, unter Mitarbeit von. Ute **Walter**), 2. Auflage, Bielefeld-1996, s. 162 vd.

³⁰ **Lete del Rio**, s. 162-163.

³¹ **Lete del Rio**, s. 163-164.

SONUÇ VE DEĞİŞİKLİK ÖNERİMİZ

Hukukumuzda eşlerin ve çocukların soyadı konusunda tam bir kargaşa hüküm sürmekte olup, yasal koyucunun en kısa zamanda inisiyatif alarak, eşlerin eşitliği prensibine uygun ve çocukların menfaatini gözeterek yasal bir düzenleme yapması acil zorunluluk arz etmektedir. Aşağıda hem eşlerin soyadı, hem de çocukların soyadı konusunda, Alman Hukuku ve Hollanda Hukukundaki düzenlemeler örnek alınarak, naçizane yasal düzenleme önerisi yapılmıştır: Önerdiğimiz yasal değişiklik şu şekildedir:

I. EŞLERİN SOYADI

A. Evlilikte Aile Adı

187. madde ve kenar başlığına ilişkin değişiklik önerimiz şu şekildedir:

“III. Aile adı

MADDE 187.- Eşler, erkek veya kadının soyadını, aile adı olarak seçebilir. Bu seçim, evlenecek olan kadın ve erkeğin evlilikten önce evlendirme memuruna, evlendikten sonra nüfus müdürlüğüne birlikte yapacakları yazılı başvuruyla yapılır. Aile adı olarak kendi soyadı seçilmemiş olan eş, aile adının önüne önceki soyadını ekleme hakkına sahiptir. Daha önce iki soyadı kullanan eş, bu haktan sadece bir soyadı için yararlanabilir.

Yukarıdaki hükme göre aile adına konusunda bir seçim yapılmamışsa, eşlerden her biri, evlenmeden önce kullandığı soyadını, evlilikten sonra da kullanmaya devam eder.”

B. Eşlerin Boşanması Durumunda

173. madde ve kenar başlığına ilişkin değişiklik önerimiz şu şekildedir:

“IV. Boşanan eşlerin kişisel durumu

MADDE 173.- Boşanma hâlinde eşler, evlenme ile kazandığı kişisel durumunu korur. Ancak eşlerden her biri hâkimden, evlenmeden önce kullandığı soyadını ya da bekârlık soyadını tek başına taşımasına izin verilmesini isteyebilir

Boşanmış olan kadın ya da erkek, boşandığı eşinin soyadını boşandıktan sonra da kullanmaya devam ediyorsa; soyadı kullanılan eş, bundan

önemli ölçüde zarar gördüğünü ispatladığı takdirde mahkeme, soyadın kullanılmasına ilişkin izni kaldırır.”

II. ÇOCUKLARIN SOYADI

Çocukların soyadını düzenleyen, Medeni Kanunumuzun 321. maddesine ilişkin değişiklik teklifimiz şu şekildedir:

1. Anne-Babanın Ortak Bir Soyadı (Aile Adı) Varsa

“Anne-baba evli olup ortak bir soyadı seçmişlerse, çocuklar da bu soyadını taşır.”

2. Anne-Babanın Ortak Bir Soyadı (Aile Adı) Yoksa, Ancak Anne-Baba Birlikte Velayet Hakkına Sahipse

“Ortak bir soyadları olmayan, ancak ortak velayete sahip bulunan anne-baba; çocuklarının, eşlerden hangisinin soyadını taşıyacağı konusunda anlaşır. Bu anlaşma, ilk doğan çocuk nüfus kütüğüne kaydedilmesine kadar yapılmalıdır.

Eşler bu konuda anlaşmaya varamazlarsa, eşlerden her biri mahkemeye başvurabilir. Mahkemenin uzlaştırma çabaları da sonuç vermezse hâkim, bu konuda karar verme yetkisini eşlerden birine verir. Yetkilendirilen eş, çocuğun taşıyacağı soyadı olarak, kendi soyadını ya da eşinin soyadını belirleyebilir. Hâkim tarafından yetkilendirilen eş, kararda belirtilen süre içinde belirleme yetkisini kullanmazsa, kendi soyadını seçtiği varsayılır.

3. Anne-Babanın Ortak Bir Aile Adı (Soyadı) Yok ve Ortak Velayet Hakkına da Sahip Değilse

“Çocuk velayet hakkına sahip olan anne ya da babanın soyadını taşır. Velayet hakkına tek başına sahip olan anne ya da baba, nüfus memuruna yapacağı resmi şekilde bir beyanla, çocuğa, velayet hakkına sahip olmayan diğer anne ya da babanın soyadının verilmesini sağlayabilir.

Anne-baba, sonradan ortak velayet hakkına sahip olursa; ortak velayet hakkının tesis edilmesinden itibaren üç ay içinde, anne ve baba, çocuğun taşıyacağı soyadını yeniden belirleyebilirler”.

4. Çocuk Vesayet Altındaysa

Çocuk doğduğunda anne babanın bilinmemesi ya da velayeti kullanmaya ehil olmamaları nedeniyle, çocuk vesayet altına alınmışsa, çocuğun ad ve soyadını vesayet makamı koyar.

5. Ergin Olduktan Sonra Çocuğun Soyadını Değiştirebilmesi

“Çocuk, ergin olduktan itibaren üç yıl içinde, yerleşim yerindeki mahkemeye başvuruda bulunmak suretiyle, daha önce soyadını taşımadığı anne veya babasının soyadını seçebilir.”